

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να γράψετε στο τετράδιο σας τους αριθμούς της **Στήλης Α** και δίπλα στον καθέναν από αυτούς τα γράμματα της **Στήλης Β**, τα οποία προσδιορίζουν τις χρονολογίες που αντιστοιχούν στα γεγονότα της **Στήλης Α** (περισεύει μία χρονολογία).

Στήλη Α: ΓΕΓΟΝΟΤΑ	Στήλη Β: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ
1. Κατάλυση του κοινοβουλευτικού καθεστώτος και επιβολή δικτατορίας από τον Ιωάννη Μεταξά.	α. 1841
2. Σύσταση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταλλαγής Πληθυσμών.	β. 1881
3. Η ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας.	γ. 1918
4. Η ίδρυση του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.).	δ. 1875
5. Η ψήφιση της «αρχής της δεδηλωμένης».	ε. 1862
6. Ο Όθωνας εγκαταλείπει την Ελλάδα δια παντός.	στ. 1924
	ζ. 1936

Μονάδες 12

A.1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Εκλεκτικοί.
- β. Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος (Δ.Ο.Ε.).
- γ. Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως.
- δ. Φεντερασιόν.

Μονάδες 16

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Ποια μέσα διέθεσε στην Ε.Α.Π. (Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφυγών) η ελληνική κυβέρνηση για την αποκατάσταση των προσφυγών;

Μονάδες 12

A.2.2. Ποια ήταν τα κυριότερα σημεία της συμφωνίας της Άγκυρας (10 Ιουνίου 1930);

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις: 1) να επισημάνετε το ρόλο της «Μεγάλης Ιδέας» στην πολιτική και την οικονομία κατά τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας της Ελλάδας (Μονάδες 10) και 2)

να παρουσιάσετε τις επιλογές του «βενιζελισμού» αναφορικά με τις εθνικές επιδιώξεις και τον εκσυγχρονισμό του κράτους (Μονάδες 15).

Μονάδες 25**Κείμενα**

- α. Για τους Έλληνες η καθολικότητα της Μεγάλης Ιδέας ήταν συμπληρωματική της αοριστίας της: ένα άλλοθι, μια θαυματουργή γέφυρα των αντιθέσεων, μία μετάθεση στο άδηλο μέλλον της λύσης όχι μόνο του αλυτρωτικού ζητήματος -που άλλωστε η Μεγάλη Ιδέα δεν το αφορούσε ρητά και αποκλειστικά-, αλλά του συνόλου των ελληνικών προβλημάτων.
Έλλης Σκοπετέα, «"Υο πρότυπο Βασίλειο" και η Μεγάλη Ιδέα», σελ. 268, εκδόσεις Πολύτυπο, Αθήνα 1988.
- β. Ο βενιζελισμός αποδεικνύεται ο πιο συνεπής, διορατικός και πραγματιστικός φορέας της εθνικής ολοκλήρωσης. [...] Αυτοκαθορίζεται και νομιμοποιείται με αναφορά στο Έθνος ως ενιαίο σύνολο, που αγκαλιάζει Παλαιά Ελλάδα, Νέες Χώρες και αλύτρωτους.
Γιώργου Μαυρογορδάτου, «Μελέτες και Κείμενα για την περίοδο 1909-1940», σελ. 43-44, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα 1982.
- γ. «Με την φυσικήν επάνοδον εις τα όρια εντός των οποίων ο ελληνισμός έδρασεν από της προϊστορικής εποχής, να δημιουργήσωμεν, λέγω, μίαν μεγάλην Ελλάδα ισχυράν και πλουσίαν, ικανήν να ανάπτυξη εντός των ορίων την ζωτικήν βιομηχανίαν, ικανήν ως εκ των συμφερόντων τα οποία θα εξεπροσώπει, να σύναψη συμβάσεις μετ' άλλων κρατών υπό τους αρίστους δυνατούς όρους».
(Αγόρευση του Βενιζέλου στη Βουλή τον Σεπτέμβριο του 1915).
Δεν οιστρηλατούσε* πλέον τους αστούς η μορφή του μαρμαρωμένου βασιλιά, τους εξεσήκωνεν η σκέψις ότι πρέπει η Ελλάς να παύση να είναι ψωροκώστανα...
(Κρίση του Θ. Βαΐδη στο έργο του «Ελ. Βενιζέλος» για τους οικονομικούς στόχους της εθνικής εξόρμησης).
Θ. Διαμαντόπουλου, «Οι πολιτικές δυνάμεις της βενιζελικής περιόδου. Ο βενιζελισμός», τόμος 1^{ος}, τεύχος α', σελ. 152, εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα 1985.

* οιστρηλατώ: μεταδίδω ενθουσιασμό

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε τα προγράμματα και τις αντιλήψεις του Χαρίλαου Τρικούπη και του Θεόδωρου Δηλιγιάννη για την οργάνωση και τη λειτουργία του κράτους.

Μονάδες 25**Κείμενα**

- α. Η αντίθεση ανάμεσα σ' αυτούς τους δυο πολιτικούς δεν μπορούσε να γίνει μεγαλύτερη. Ο Τρικούπης ήταν ένας δυτικόφιλος μεταρρυθμιστής, ανυπόμονος να στερεώσει και να αναπτύξει την Ελλάδα οικονομικά και πολιτικά, πριν εμπλακεί σε ιρρεδεντιστικές* περιπέτειες. Ο Δηλιγιάννης όμως, απόγονος μιας εξέχουσας οικογένειας της Πελοποννήσου ήταν ένας αποφασισμένος υποστηρικτής της «Μεγάλης Ιδέας».
Richard Clogg, «Σύντομη Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας», σελ. 136, εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα 1999.

* ιρρεδεντισμός = αλυτρωτισμός

- β. Το πρόγραμμα του κ. Δηλιγιάννη, ως εξηγγέληται εις την Βουλήν, δύναται να συνοψισθή εις ολίγας λέξεις. Θα προσπαθήση, ειρωνεύοντο οι αντίπαλοι του, ο άνθρωπος να καταστρέψη εν διαστήματι ολίγων μηνών ό,τι ανιδρύθη δια τόσων κόπων εν διαστήματι μιας τριετίας, και να διαγράψη εκ του βίου της Ελλάδος μίαν όλην νομοθετικήν περίοδον, την γονιμωτάτην. [...] Είναι γεγονός ότι ο Δηλιγιάννης, ασχολούμενος με καθαρώς μικροκομματικά ζητήματα, ήτο πάντοτε ικανός να ζημιώση το γενικώτερον συμφέρον. [...] Ο Θ. Δηλιγιάννης απέβλεπεν εις την πολιτικήν περισυλλογήν. Φαίνεται δε ότι μεταξύ των οικονομικών τας οποίας απεφάσισεν ήτο και ο περιορισμός κονδυλίων εξυπηρετούντων κατ' εξοχήν εθνικούς σκοπούς.

Σπ. Β. Μαρκεζίνη, «Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος», τεύχος 5, σελ. 102, «Πάπυρος Πρεσς Ε.Π.Ε.», Αθήνα 1966.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. 1) ζ 2) στ 3) α 4) γ 5) δ 6) ε

Α.1.2.

α. Εκλεκτικοί: Πολιτικός σχηματισμός στην Εθνοσυνέλευση του 1862 – 1864. «Ήταν μία ετερόκλητη παράταξη.....(σελ 79).....σταθερές κυβερνήσεις».

β. Δ.Ο.Ε: Μετά την πτώχευση του 1893 και την ήττα στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 τα «οικονομικά του ελληνικού κράτους.....(σελ 40).....των άλλων δανείων». Επιπρόσθετα λειτούργησε ως τεχνικό συμβουλευτικό σώμα συμβάλλοντας γενικότερα τη βελτίωση των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας.

γ. Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάψεως: «Στα πλαίσια της Ύπατης Αρμοστείας Σμύρνης (σελ 145).....προσφυγιάς».

δ. Φεντερασιόν: «Μεγάλη πολυεθνική εργατική.....(σελ. 48).....ιδεολογίας στη χώρα».

Α.2.1. σελ. βιβλίου 155: «Η ελληνική κυβέρνηση.....Υπουργείο Πρόνοιας και Αντιλήψεως».

Α.2.2. Σχολικό βιβλίο σελ 163: «Στις 10 Ιουνίου 1930.....στο έδαφος του άλλου κράτους».

ΘΕΜΑ Β1

1. Έξω από τα σύνορα της χώρας η δραστηριότητα των ομογενών που αποτελούσαν ισχυρή οικονομική και κοινωνική παρουσία στον τόπο εγκατάστασης τους, ταλάνιζε το μικρό ελληνικό βασίλειο. Το 1844 ο Κωλέττης παρουσιάζει για πρώτη φορά στην ελληνική βουλή το «όραμα της Μ. Ιδέας» Σύμφωνα με αυτό «ενίσχυε την ιδέα....(σελ. 17 – 18).... των εθνικών κρίσεων». Σίγουρα, σύμφωνα και με τα στοιχεία της πηγής, δεν αποτελεί λύση των προβλημάτων. Είναι απλώς η μετάθεση για επίλυση στο μέλλον δύο καίριων ζητημάτων: της απελευθέρωσης των αλύτρωτων αδελφών και της επίλυσης των πολλαπλών προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας.

Για το σκοπό αυτό το ελληνικό βασίλειο στρέφει το ενδιαφέρον στους ομογενείς. Οι σχέσεις τους αρχικώς δεν ήταν οι καλύτερες δυνατές και μόνο κατά την δεκαετία των μεγάλων πολιτικών αλλαγών (Σύνταγμα, Προσάρτηση Ιονίων, απομάκρυνση Όθωνα και Κρητικός πόλεμος) οι συνθήκες αλλάζουν προσωρινά και γίνονται σταθερότερες την επόμενη δεκαετία.

Η χώρα στηρίζεται σημαντικά στο κεφαλαίο των Ελλήνων της διασποράς μολονότι δεν αποτέλεσε την βάση για ανάπτυξη του ελληνικού κράτους. Το ευκαιριακό και κερδοσκοπικό έστω πέρασμα από την χώρα ενίσχυσε τη ρευστότητα, έδωσε πρόσκαιρες λύσεις στην έλλειψη κεφαλαίων και βοήθησε στον εκχρηματισμό της ελληνικής οικονομίας

2. Σχολικό βιβλίο σελ. 50: «Στην περίοδο 1910 – 1922, κατά παραγωγικών δυνάμεων του έθνους». Σύμφωνα με αυτά είναι τα στοιχεία του παραθέματος β'. Η Ελλάδα αποτελούσε ένα ενιαίο σύνολο που αγκάλιαζε την Παλαιά Ελλάδα, τις Νέες Χώρες και τους αλύτρωτους αδελφούς. Άλλωστε προς αυτή την κατεύθυνση ο Βενιζέλος δεν ήταν μόνος. Βιβλίο σελ. 50: «Συσπείρωσε.....με πιθανότητες επιτυχίας» Σύμφωνα με το παράθεμα (γ) οι αστοί δεν μπορούσαν να παύσουν να ελπίζουν πως μόνο με αυτή την πολιτική θα ήταν δυνατό η χώρα να πάψει να είναι «Ψωροκώστανα»

Στο παράθεμα β' τέλος (Αγόρευση Βενιζέλου στη Βουλή το Σεπτέμβριο του 1915), ο Βενιζέλος αποτυπώνει εναργώς το όραμά του. Δίνει έμφαση στις σχέσεις «μετ' άλλων» αναφερόμενος σαφώς στις Μ. Δυνάμεις. Αυτό επιτεύχθηκε με την απόφαση που είχε πάρει για ένταξη της χώρας στον Α' παγκόσμιο πόλεμο αλλά και με τη Συνθήκη των Σέρβων (εδαφικά κέρδη). Βεβαίως δεν πρέπει να παραληφθεί να αναφερθεί ότι σπουδαίες επιπτώσεις από τις επιλογές του «Βενιζελισμού» υπήρχαν και στον πολιτικό τομέα. Έγιναν πράξη με την ψήφιση νόμων και τροπολογιών - καινοτομιών αμέσως το πρώτο διάστημα της πρωθυπουργίας του. (σελ. 92)

ΘΕΜΑ Β2

Ο Χαρ. Τρικούπης, επηρεασμένος από το πρότυπο της Αγγλίας, το 1875 πρότεινε ως «μόνη λύση....(σελ. 81).... μεγάλων κομμάτων, εξουσίας». Η ιδέα αυτή υιοθετήθηκε από το βασιλιά Γεώργιο με την ψήφιση της «αρχής της Δεδηλωμένης», η οποία αποτέλεσε τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου.

«Λίγα χρόνια αργότερα το 1884, τα δυο μεγάλα κόμματα.....(σελ 82).....κήρυξε πτώχευση».

Από την άλλη πλευρά, ο Θ. Δηλιγιάννης εξέφρασε πολιτικές απόψεις αντίθετες με αυτές του Χαριλάου Τρικούπη απέναντι στο «δυτικόφιλο μεταρρυθμιστή» Τρικούπη, ο Δηλιγιάννης, «απόγονος μίας εξέχουσας οικογένειας της Πελοποννήσου» ακολούθησε περισσότερο παραδοσιακή πολιτική και υποστήριξε ένθερμα το όραμα της «Μεγάλης Ιδέας». «Ο Δηλιγιάννης δεν αποδεχόταν...(σελ. 83)....παραγωγικές δραστηριότητες».

Η πολιτική αυτή του Δηλιγιάννη φαίνεται να επικρίνεται στο β' απόσπασμα, που είναι από το έργο του Μαркеζίνη «Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος». Χαρακτηρίζεται ως επιζήμια πολιτική, πολιτική που ασχολείτο με «μικροκομματικά ζητήματα» και που εν τέλει δεν εξυπηρετούσε τους «εθνικούς στόχους». «Στο διάστημα από την πτώχευση του 1893 ...(σελ 87)... το εκσυγχρονιστικό του πρόγραμμα».